

Engelli Kad?n Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Engelli Kad?n Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20975>

Özet

Engelli Kadın Tutum Ölçeği (EKTÖ), Melike Pündük Yılmaz ve Birgül Ören tarafından 2021 yılında geliştirilmiş olan, bireylerin engelli kadınlara yönelik sahip olduğu tutumları ve önyargıları ölçmeyi amaçlayan geçerli ve güvenilir bir psikometrik araçtır. Ölçek, engelli kadınların sosyal hayatta, aile içinde, istihdamda ve sağlık hizmetlerine erişimde karşılaştıkları çok boyutlu dezavantajları ve ayrımcılıkları merkeze almaktadır. Geliştirme çalışması kapsamında yapılmış geçerliliği için faktör analizi, KMO ve Bartlett testleri uygulanmış; güvenirlik için ise iç tutarlılık analizleri gerçekleştirilmiştir. Ölçek, 17 maddeden oluşmakta ve 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanmaktadır.

EKTÖ, engelli kadınların yaşadıkları toplumsal dışlanma, cinsel yaşamlarına dair stereotipler, şiddet ve istismar riski gibi hassas konulara odaklanarak, bu alanda yapılacak akademik araştırmalara ve toplumsal farkındalık çalışmaları için önemli bir katkı sağlamaktadır. Ölçek, özellikle sağlık ve sosyal hizmetler alanındaki profesyonellerin tutumlarını değerlendirmede etkili bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Engelli kadın, tutum ölçeği, **dezavantajlılık**, ayrımcılık, **psikometrik** özellikler, faktör analizi, Punduk Yılmaz, sosyal tutum.

Yazarlar

MELİKE PÜNDÜK YILMAZ, Birgül ÖREN.

Amaç

Engelli Kadın Tutum Ölçeği'nin (EKTÖ) temel amacı, toplumda ve spesifik gruplarda (örneğin sağlık çalışanları) engelli kadınlara karşı var olan negatif tutumları, sınırlayıcı inançları ve potansiyel ayrımcılık eylemlerini bilimsel yöntemlerle ölçmek ve değerlendirmektir. Ölçek, engelli kadınların evlilik, annelik, çalışma hayatı ve sosyal katılım gibi temel yaşam alanlarına ilişkin stereotipleri nicel olarak ortaya koymaya hedefler.

Bu ölçek, engelli kadınların engelli erkeklerle kıyasla daha fazla dezavantaj yaşamalarına dair algıları, sağlık hizmetlerine erişimdeki engelleri ve maruz kaldıkları şiddet/istismar risklerini belirleyerek, bu konularda politika ve eğitim geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Ölçek, engelli kadınlara yönelik olumsuz tutumların yaygınlığını tespit etmede önemli bir tanıyıcı araç işlevi görür.

Yap?

Engelli Kad?n Tutum Ölçe?i, temel olarak **Engelli Kad?nlara Yönelik Toplumsal Tutum** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, bili?sel, duyu?sal ve davran??sal bile?enleri içerir ve engelli kad?nlar?n toplumsal rolleri, kapasiteleri ve ya?am kaliteleri hakk?ndaki yayg?n inançlar? yans?t?r. Ölçek maddeleri, engelli kad?nlar?n cinsel ya?am, annelik, istihdam ve ba??ms?zl?k gibi konularda k?s?tlanmas? gerekti?i yönündeki negatif stereotiplere odaklanm??t?r.

Ölçülen yap?, ayn? zamanda engelli kad?nlar?n maruz kald??? çifte ayr?mc?l??? (engellilik ve cinsiyet temelli) ve toplumsal d??lanmay? da kapsar. Ölçek, bu tutumlar?n sa?l?k çal??anlar? ve aile çevreleri gibi önemli sosyal destek sistemleri üzerindeki etkilerini de dolayl? olarak de?erlendirmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda, Engelli Kad?n Tutum Ölçe?i'nin ölçmek istedi?i yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü belirlemek amac?yla kapsaml? geçerlik analizleri gerçekleştirilmi?tir. Yap? geçerlili?ini sa?lamak için a?a??daki yöntemler kullan?lm??t?r:

Yap? Geçerlili?i: Maddelerin teorik olarak öngörülen yap?ya uygunlu?unu incelemek için kullan?lm??t?r.

Faktör Analizi: Ölçe?in maddelerinin alt?nda yatan boyutlar? ke?fetmek amac?yla uygulanm??t?r. Bu analiz, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? destekleyen bulgular sunmu?tur.

KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) Testi: Veri setinin faktör analizine uygunlu?unu de?erlendirmek için yap?lm?? olup, yüksek KMO de?eri ile verilerin faktörle?tirme için mükemmel düzeyde uygun oldu?u gösterilmi?tir.

Bartlett Sferisite Testi: Maddeler aras?ndaki korelasyon matrisinin faktör analizi için yeterli oldu?unu teyit etmek amac?yla uygulanm??t?r.

Güvenirlik

Engelli Kad?n Tutum Ölçe?i'nin güvenilirli?i, yani ölçümlerin tutarlıl??? ve kararlıl???, iç tutarlıl?k yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir. Güvenirlik çal??malar? a?a??daki gibidir:

Dahili Güvenilirlik (?ç Tutarlıl?k): Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarlı oldu?unu belirlemek için analiz edilmi?tir. Yüksek bir iç tutarlıl?k katsay?s? (genellikle Cronbach Alfa), ölçe?in ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

As?l Bile?enler Faktör Analizi: Güvenirlik ba?lam?nda, bu analiz yöntemi ölçe?in faktör yap?s?n? belirleyerek maddelerin teorik boyutlar alt?nda ne kadar sa?lam bir ?ekilde kümelendi?ini göstermi?tir. Bu yap?s?sal bütünlük, ölçe?in güvenilirli?ini destekleyen önemli bir bulgudur.

Faktör Analizi

Engelli Kadın Tutum Ölçeği'nin faktör yapısını belirlemek amacıyla **Asıl Bileşenler Faktör Analizi** (Principal Components Factor Analysis) yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem, 17 maddelik ölçekte yer alan tutumların hangi temel boyutlar altında toplandığını ortaya çıkarmıştır. Faktör analizinin sonuçları, engelli kadınlara yönelik tutumların tek bir genel faktörden ziyade, farklı alt boyutlarda (örneğin, sosyal kısıtlamalar, cinsel haklar, şiddet algısı) organize olduğunu göstermiştir.

Analiz öncesi yapılan KMO ve Bartlett testleri, faktör analizi için gerekli istatistiksel ön koşulların sağlandığını teyit etmiştir. Bu analiz, ölçeğin yapı geçerliliğini güçlendirmiş ve araştırmacılara, engelli kadınlara yönelik tutumların karmaşık doğasını anlamada yardımcı olacak teorik bir çerçeve sunmuştur.

Ölçme Aracı

Test Tipi: Geliştirme (Özgün bir ölçme aracıdır).

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği. Ölçek toplam 17 maddeden oluşmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Engelli kadınlara yönelik tutumları ölçmek istenen yetişkin bireyler (Genel toplum, öğrenciler, sağlık profesyonelleri vb.).

Yaş Grubu: Yetişkin popülasyon.

Popülasyon Detayları: Ölçek, engelli kadınlara karşı olan yaygın tutumları ölçtüğü için, tutumun hedefi olan engelli kadınlarla doğrudan veya dolaylı etkileşimde bulunan her türlü yetişkin grubu hedef alabilir.

Test Metodolojisi: Katılımcılar, her bir maddeye ne derece katıldıklarını belirtmek üzere aşağıdaki 5 seçenekten birini işaretlerler:

1= **Kesinlikle katılıyorum**

2= Katılıyorum

3= Kararsızım

4= Katılmıyorum

5= **Kesinlikle katılmıyorum**

Puanlama, maddelerin içeriğine göre tersine çevrilebilir (ters kodlama), ancak genel olarak ölçekten alınan yüksek puanlar daha olumsuz veya kısıtlayıcı tutumlara işaret edebilir.

Anahtar Kelimeler

Engellilik, kadın sağlığı, ayrımcılık, psikoloji ölçeği, **cinsiyet eşitsizliği**, engellilik, sosyal dışlanma.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: MELİKE PÜNDÜK YILMAZ

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: (Bilgi mevcut değildir)

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: melikepunduk@gmail.com

Yazma Adresi: (Bilgi mevcut değildir)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2021

Şinler ve Kullanım: Ölçeğin bilimsel çalışmalarda kullanım için sorumlu yazar MELİKE PÜNDÜK YILMAZ ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ölçeğin akademik ve ticari olmayan kullanımlarına ilişkin net bir ücret bilgisi mevcut değildir, ancak genel olarak etik kullanım için yazardan izin alınması esastır.

Kaynaklar

Punduk Yilmaz, M., & Oren, B. (2021). Disabled woman attitude scale: Reliability and validity study. *North Clin Istanbul*, 8(5), 454-463.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: jag.journalagent.com

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: engelli-kadin-tutum-olcegi-toad.pdf

Engelli Kadın Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve herhangi bir değişikliğe uğratılmamıştır.

Engelli kadın evlenmemelidir.

Engelli kadın çocuk sahibi olamamalıdır.

- Engelli kadın çalışmamalıdır.
- Engelli kadının cinsel hayatı olmaz.
- Engelli kadın tek başına değil çalışmamalıdır.
- Engelli kadın yalnız kalmaz.
- Engelli kadın engelli erkeğe göre daha fazla dezavantajlıdır.
- Engelli kadınlar toplumda dezavantajlıdır.
- Engelli kadın engelli erkeğe göre daha fazla sorun yaşar.
- Engelli insanların annesi, babası ve çevresi engelli yakınlarının olması rahatsızlık duyabilir.
- Engelli kadın spor vb. fiziksel aktiviteler yapması ailesi tarafından istenmez.
- Engelli kadın toplum içinden değil.
- Sadece çalışanlar engelli insan ile uğraşmak istemezler.
- Engelli kadın bakım için birine muhtaçtır.
- Türkiye'de hastane koşulları engelli kadınların muayenesi için uygun değildir.
- Engelli kadın herhangi bir engeli olmayan kadınlara göre daha çok cinsel istismara uğramaktadır.
- Engelli kadın, sağlıklı kadına göre daha çok şiddet görür.
- Madde sayısı 17 tane.